

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul V nr.56

August 2002

Cuprins

<i>Tendințe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna august 2002	2
<i>Evoluția producției</i>	- Creșterea a producției industriale	3
<i>Stocuri</i>	- Trend descendent al stocurilor	5
<i>Factori care limitează producția</i>	- Circuitele financiare sunt în continuare blocate	7
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Decalajul dintre cererea și oferta de forță de muncă crește ușor	8
<i>Prețuri</i>	- Expectațiile inflaționiste în scădere	9
<i>Investiții</i>	- Mediul investițional este apreciat pozitiv, dar ritmul de creștere a investițiilor rămâne lent	10
<i>Profitabilitate</i>	- Evoluția ratei profitabilității se menține pe un trend pozitiv	11
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale</i>		12
<i>Precizări metodologice</i>		16

Evoluțiile principalilor indicatori în luna august 2002

Potrivit opiniilor exprimate de managerii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură, pentru luna august 2002 se conturează o evoluție favorabilă a principalilor indicatori economici ai activității de producție în industrie și sectorul de construcții.

Circa 45 la sută dintre agenții economici consideră că vor realiza o producție mai mare decât în luna precedentă. În proporție de peste 44 la sută participanții la sondaj apreciază că volumul producției se va menține la nivelul lunii iulie, în timp ce un procentaj de aproape 11 la sută (față de 17 la sută în luna precedentă) anticipează că acesta se va încadra pe un trend descendent. Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție continuă să se situeze la aproape 73 la sută.

Fenomenul de absorbție a stocurilor se reinstalează după ce în ultimele două luni a fost aproape absent. Procentajul celor care apreciază că pe ansamblul sectorului de producție industrială vor crește stocurile de produse finite însumează circa 6 la sută (față de 22 la sută în luna iulie), iar cel al respondenților care estimează că absorbția stocurilor de produse finite se va intensifica se situează în jurul nivelului de 25 la sută. În majoritatea ramurilor, stocurile de materii prime înregistrează un nivel satisfăcător, conform opiniilor exprimate de circa 86 la sută dintre participanții la sondaj. Circa 9 la sută dintre agenții economici chestionați semnalează în continuare existența unor sectoare unde problemele de aprovizionare afectează buna desfășurare a procesului de producție.

Principala cauză a limitării creșterii economice rămâne în continuare blocajul financiar. Pe lista factorilor care afectează buna desfășurare a procesului de producție se mai regăsesc: cererea insuficientă, evoluția cursului monedei naționale, nivelul dobânzilor bancare și lipsa materiilor prime.

Tendința de relativă stabilitate în utilizarea forței de muncă (evidențiată de opiniile a circa 72 la sută dintre respondenți) este și în această lună preponderentă în estimările participanților la sondaj. Circa 4 la sută dintre respondenți anticipează o posibilă evoluție ascendentă a forței de muncă angajate, în timp ce în opinia a aproape 25 la sută dintre participanții la sondaj (cu 4 puncte procentuale mai mult decât în luna iulie) numărul de salariați din industrie se va încadra pe un trend descendent.

Procentajul agenților economici care estimează o evoluție stabilă a prețurilor însumează circa 65 la sută (față de 53 la sută în luna iulie). Expectațiile inflaționiste s-au redus, fiind prezente în opiniile a circa 35 la sută dintre participanții la sondaj (cu 11 puncte procentuale mai puțin față de luna anterioară).

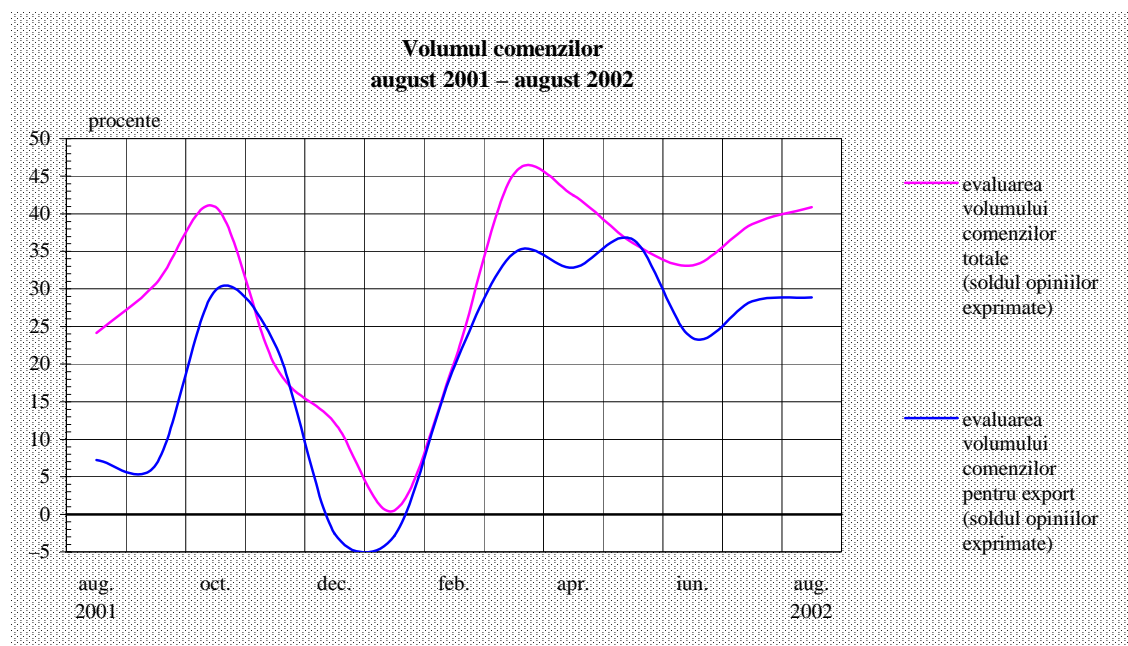
Volumul investițiilor și nivelul ratei profitabilității vor avea și în această lună o evoluție pozitivă, așa cum rezultă din estimările favorabile exprimate de participanții la sondaj. Față de prima lună a trimestrului III, aproximativ o treime dintre cei chestionați preconizează un trend ascendent al acestor indicatori, în timp ce un procentaj de circa 61 și, respectiv, 60 la sută dintre participanți anticipează menținerea acestora la un nivel nemodificat.

Creștere a producției industriale

În luna august, estimările privind creșterea portofoliului de comenzi provin de la peste 45 la sută dintre agenții economici care își desfășoară activitatea în sectorul industrial și în cel de construcții; circa 48 la sută anticipează menținerea acestuia în limitele lunii anterioare, iar opiniile nefavorabile reprezintă circa 4 la sută.

Evoluții	Iul. 2002	Aug. 2002
Producția	↗	↗
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↗
Gradul de utilizare a capacităților de producție	72,7%	72,9%

Sectoarele în care majoritatea agenților economici consideră că dinamica volumului de comenzi va fi mai accentuată sunt: industria chimică, metalurgia, industria alimentară, producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții.

*Evoluție
ascendentă a
volumului de
comenzi*

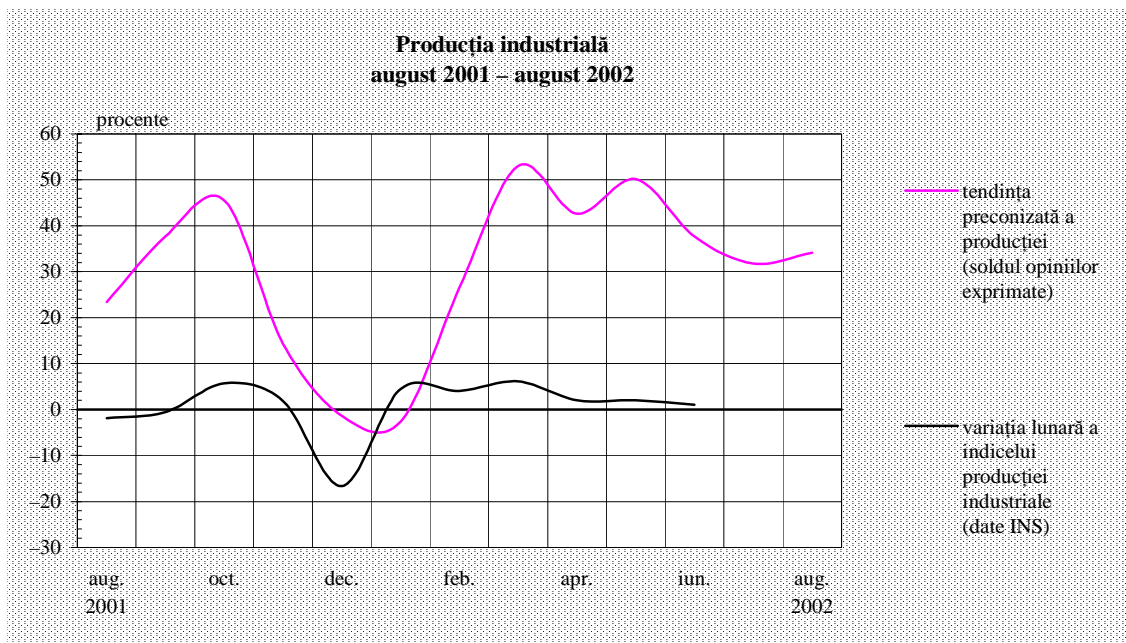
O reducere a portofoliului de comenzi și implicit o relativă încetinire a ritmului activității economice pentru luna în curs sunt anticipate de către o parte a agenților economici care activează în industria poligrafică, industria de prelucrare a lemnului, industria textilă și în industria materialelor de construcții.

Aprecierile privind evoluția portofoliului de comenzi pentru export rămân favorabile unui trend pozitiv al activității de export: circa 31 la sută dintre participanții la sondaj estimează o creștere a exporturilor, iar circa 45 la sută consideră că în sectoarele pe care le reprezintă evoluția

portofoliului de comenzi destinate exportului va fi stabilă. O conjunctură mai puțin favorabilă este semnalată de către un procentaj însumând circa 3 la sută dintre agenții economici care intră în componența eșantionului chestionat.

Cererea externă se va majora pentru produsele realizate îndeosebi în industria mijloacelor de transport și industria de mașini și echipamente, dar și în industria chimică, industria ușoară și metalurgie.

*Evoluție
ascendentă a
producției
industriale*

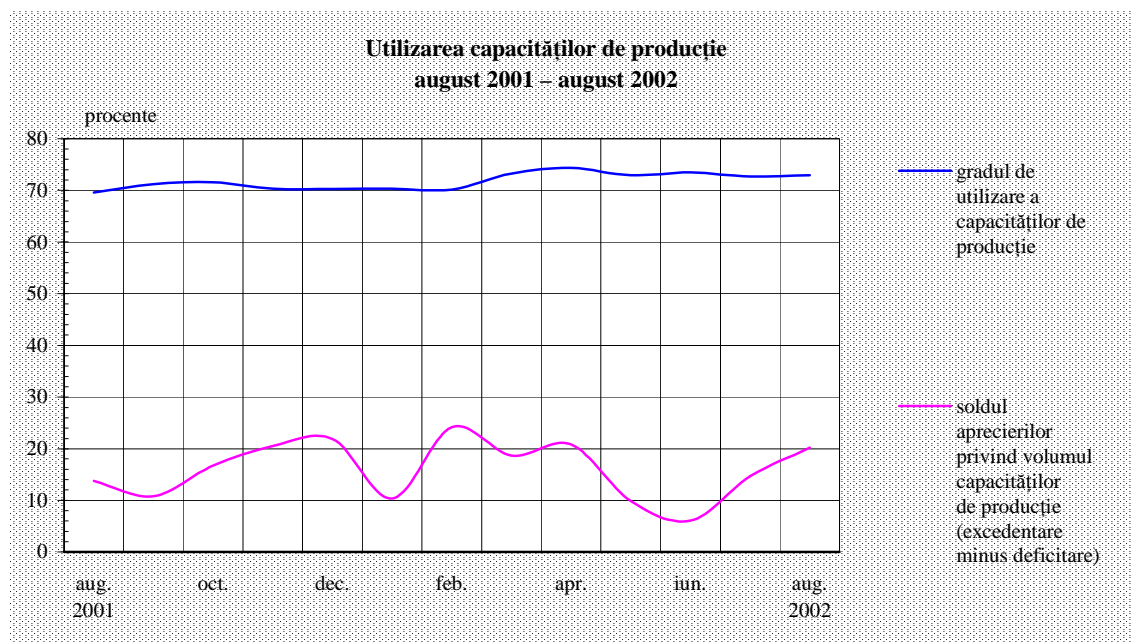
Estimările conducătorilor întreprinderilor componente ale eșantionului chestionat prefigurează un trend ascendent al producției industriale. Creșterea producției va fi susținută atât de evoluția ascendentă a volumului de comenzi, cât și de relativa stabilitate a numărului de personal angajat, ceea ce oferă și posibilitatea unei creșteri a productivității muncii în acest sector. Aproape 45 la sută dintre cei chestionați consideră că vor obține o producție superioară celei din luna precedentă, în timp ce un procentaj de 44 la sută estimează stabilizarea cererii și menținerea producției la nivelul lunii iulie. Circa 11 la sută dintre participanții la sondaj (cu 6 puncte procentuale mai puțin decât în luna precedentă) apreciază că producția realizată va scădea.

Cu excepția industriei extractive, industriei ușoare, industriei de prelucrare a lemnului, metalurgiei și industriei mijloacelor de transport, în celelalte sectoare sunt așteptate rezultate peste media sectorului de producție industrială.

Respondenții din aceste ramuri, precum și o parte a celor care activează în industria alimentară, industria de mașini și echipamente și producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și în industria poligrafică anticipează tendințe contrare.

În luna august capacitățile de producție vor fi utilizate în proporție de circa 73 la sută, pentru majoritatea agenților economici gradul de utilizare a acestora situându-se în apropierea mediei

pe industrie (mai puțin în industria mijloacelor de transport, industria de mașini și echipamente, și industria alimentară, unde gradul de utilizare a capacităților de producție se situează între 37 și 66 la sută).

Potențialul tehnologic este utilizat corespunzător

Peste 70 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că potențialul tehnologic aflat în exploatare este bine corelat cu programul de producție. Capacități de producție insuficient utilizate sunt semnalate îndeosebi de agenții economici din industria mijloacelor de transport, industria chimică, industria materialelor de construcții, metalurgie și activitatea de construcții (între 26 și 73 la sută dintre operatorii din aceste sectoare) și în mai mică măsură de către cei din industria ușoară, industria alimentară, industria de mașini și echipamente și industria de prelucrare a lemnului (unde procentajul răspunsurilor se încadrează între 11 și 19 la sută).

Trend descendent al stocurilor

Stocuri

Volumul stocurilor de produse finite se va modifica semnificativ comparativ cu luna iulie, când (pentru prima dată în acest an) potrivit răspunsurilor managerilor întreprinderilor chestionate se prefigura o acumulare a stocurilor la producători.

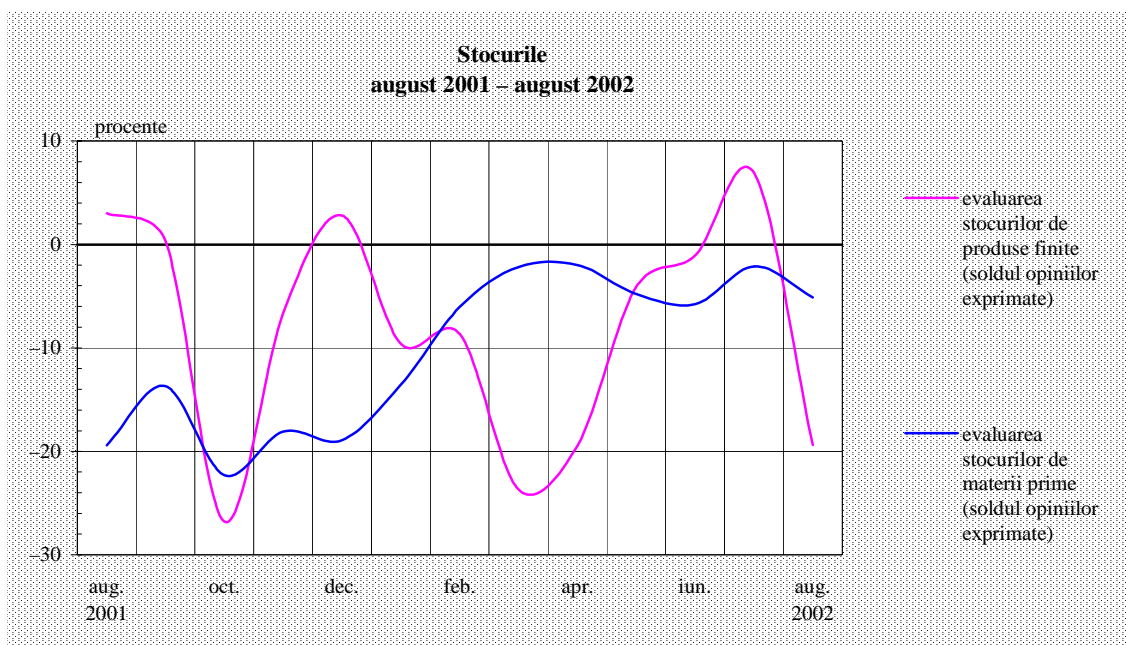
Evoluții	Iul. 2002	Aug. 2002
Stocurile de produse finite	↗	↘
Stocurile de materii prime	↘	↘

Pentru luna august, opiniile exprimate în sensul reinstalării fenomenului de absorbție a stocurilor depășesc cu peste 19 puncte procentuale pe cele ale operatorilor care au estimat creșterea stocurilor de produse finite.

O reducere mai pronunțată a stocurilor este anticipată de către respondenții din industria de prelucrare a petrolului, industria materialelor de construcții, industria alimentară, industria mijloacelor de transport, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și metalurgie.

În condițiile reducerii cererii interne, dar și a celei pentru export, pentru unele categorii de produse creșterea preconizată a producției va conduce la majorarea stocurilor rămase la producători. Cu toate că producția pe stoc s-a redus semnificativ comparativ cu luna iulie, un procentaj de aproape 6 la sută dintre respondenți (comparativ cu peste 22 la sută în luna precedentă) apreciază că aceasta este în creștere în sectoarele pe care le reprezintă: industria alimentară, industria ușoară, industria chimică, industria extractivă și activitatea de construcții.

*Evoluție
descendentă
a stocurilor*

Procentajul celor care apreciază că au suficiente materii prime depășește 86 la sută, dar există în continuare ramuri unde problemele legate de aprovizionarea cu materii prime afectează buna desfășurare a procesului de producție. Aproape 9 la sută dintre participanții la sondaj se confruntă cu probleme generate de lipsa materiilor prime. Principalii reprezentanți ai acestei categorii provin din industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, metalurgie, industria chimică, industria ușoară și producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă .

Circuitele financiare sunt în continuare blocate

Opiniile exprimate de un procentaj însumând aproape 51 la sută dintre cei chestionați situează pe primul loc al factorilor responsabili de limitarea creșterii producției dificultățile legate de imposibilitatea asigurării continuității fluxurilor financiare. Problemele generate de blocajul financiar sunt prezente în toate ramurile industriale. În industria extractivă, industria ușoară, sectorul de prelucrare a petrolului, industria mijloacelor de transport și producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, efectele negative ale blocajului financiar sunt nominalizate în proporții situate sub media pe industrie (între 18 și 35 la sută).

Circa 43 la sută dintre respondenți (cu 7 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă), consideră că activitatea productivă este îngreunată și ca urmare a cererii insuficiente. Toate sectoarele de activitate se confruntă cu acest fenomen, prezent însă, cu precădere, în industria poligrafică, industria materialelor de construcții, sectorul de prelucrare a petrolului, industria chimică, metalurgie, industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții.

Deprecierea monedei naționale antrenează dificultăți în desfășurarea normală a activității productive conform opiniei exprimate de circa 35 la sută dintre participanții la sondaj. Deprecierea leului este nominalizată pentru influențele negative asupra procesului de producție în majoritatea sectoarelor de activitate, ponderea acestui factor fiind în directă dependență de necesitatea importurilor pentru producție. Efectele nefavorabile ale creșterii cursului de schimb leu/dolar par a fi mai puțin resimțite în industria extractivă, industria poligrafică, industria materialelor de construcții și industria mijloacelor de transport, unde opiniile exprimate în acest sens însumează un procentaj mult sub media sectorului de producție industrială.

Potrivit opiniei a circa 34 la sută dintre agenții economici participanți la sondajul de conjunctură, slaba orientare către clienți și nivelul încă ridicat al dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebankari contribuie la îngreunarea finanțării investițiilor, dar și a procesului de producție ca urmare a șanselor reduse ale întreprinderilor de a accede la credite. Aprecieri în acest sens au fost făcute îndeosebi de agenții economici din industria de prelucrare a lemnului, poligrafie, industria alimentară, industria chimică, metalurgie și din activitatea de construcții.

Lipsa materiilor prime este nominalizată ca factor cu influență negativă asupra activității de producție industrială de către un procentaj de circa 12 la sută dintre respondenți. Aceștia provin din industria chimică, industria de mașini și echipamente, industria alimentară, metalurgie, industria de mașini și echipamente, industria textilă, industria de prelucrare a lemnului și din activitatea de construcții.

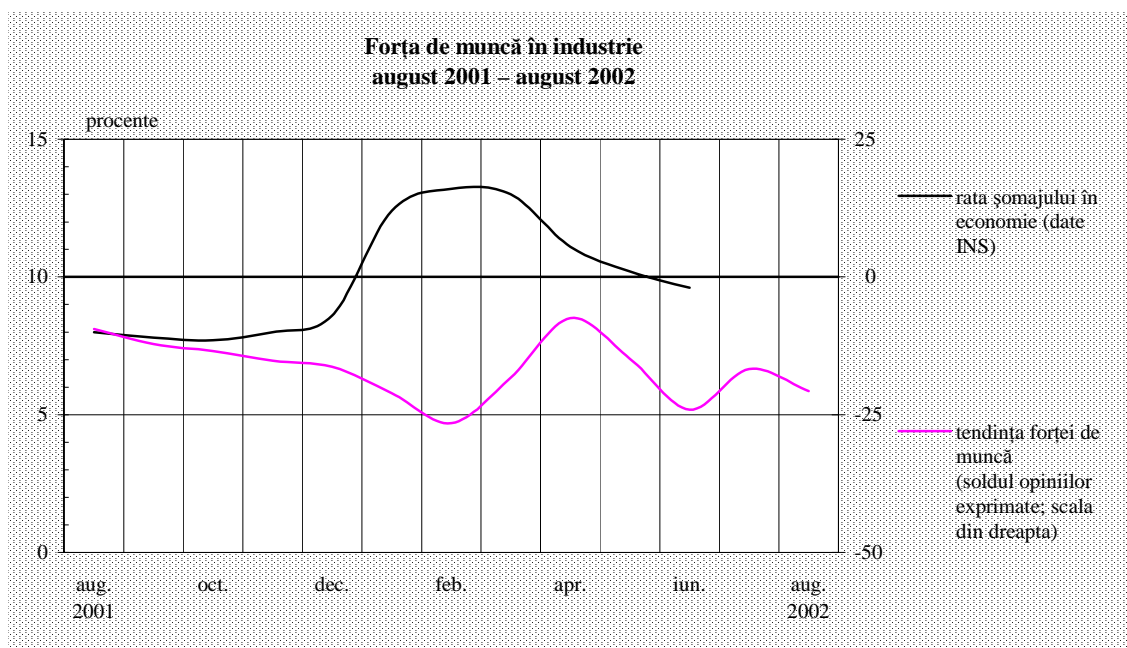
Utilizarea forței
de muncă

Decalajul dintre cererea și oferta de forță de muncă crește ușor

Conform opiniilor exprimate privind evoluția forței de muncă, cu toate că pe ansamblul sectorului industrial predominantă este tendința de stabilitate a numărului de personal angajat (care pare a se consolida), decalajul dintre cererea și oferta de forță de muncă va fi în creștere.

Circa 25 la sută dintre respondenți (cu 3 puncte procentuale mai mult decât în luna iulie) au anticipat că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal. Reduceri mai accentuate sunt așteptate în industria de prelucrare a petrolului, industria de mașini și echipamente, industria chimică, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria de prelucrare a lemnului (ramuri în care procentajul celor care preconizează viitoare reduceri ale numărului de personal angajat se situează peste media pe industrie cu 4 până la 60 de puncte procentuale).

*Trendul
descendent al
forței de
muncă
angajate în
industrie se
accentuează*

Ca urmare a așteptărilor optimiste privind evoluția producției, un procentaj de aproape 4 la sută dintre operatorii economici anticipează un trend ascendent al forței de muncă în sectoarele pe care le reprezintă.

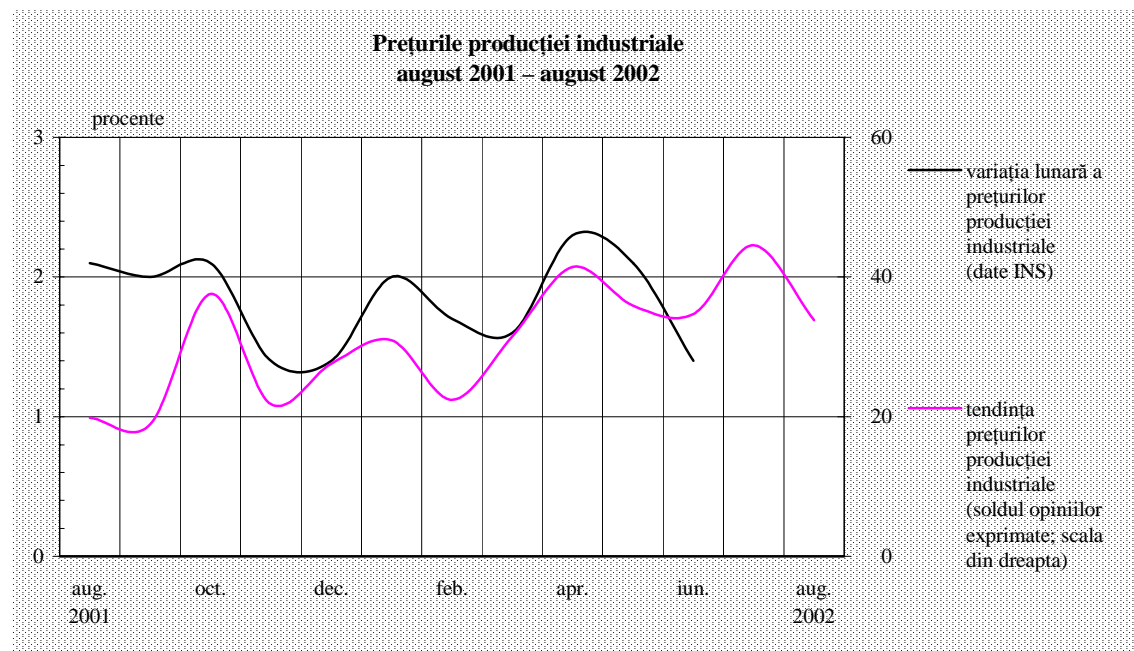
Expectațiile inflaționiste în scădere

Mai puțin accentuată decât în prima lună a trimestrului III, presiunea expectațiilor inflaționiste este în continuare prezentă în estimările operatorilor economici. Prețurile producătorilor industriali se mențin pe același trend ascendent, dar se poate aprecia (luând în considerare numărul mai mic de respondenți care anticipează majorări de prețuri) că sfera de manifestare se va restrânge.

Creșteri ale prețurilor sunt preconizate de către circa 35 la sută dintre respondenți, comparativ cu 46 la sută în luna anterioară. În industria extractivă, industria alimentară, sectorul de prelucrare a petrolului, precum și în industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții, anticipările inflaționiste se situează peste media sectorului de producție industrială.

Procentajul participanților la sondaj care estimează că în sectoarele pe care le reprezintă nu vor avea loc (pentru moment) modificări ale prețurilor practicate este și în luna august majoritar (aproape 65 la sută).

Proporția respondenților care consideră că vor opera reduceri ale prețurilor practicate continuă să scadă, fiind nesemnificativă (mult sub 1 la sută). Aceasta a rezultat în urma opiniilor exprimate de către o parte a agenților economici care activează în industria electronică, industria alimentară, industria mijloacelor de transport și activitatea de construcții.

Investiții

Mediul investițional este apreciat pozitiv, dar ritmul de creștere a investițiilor rămâne lent

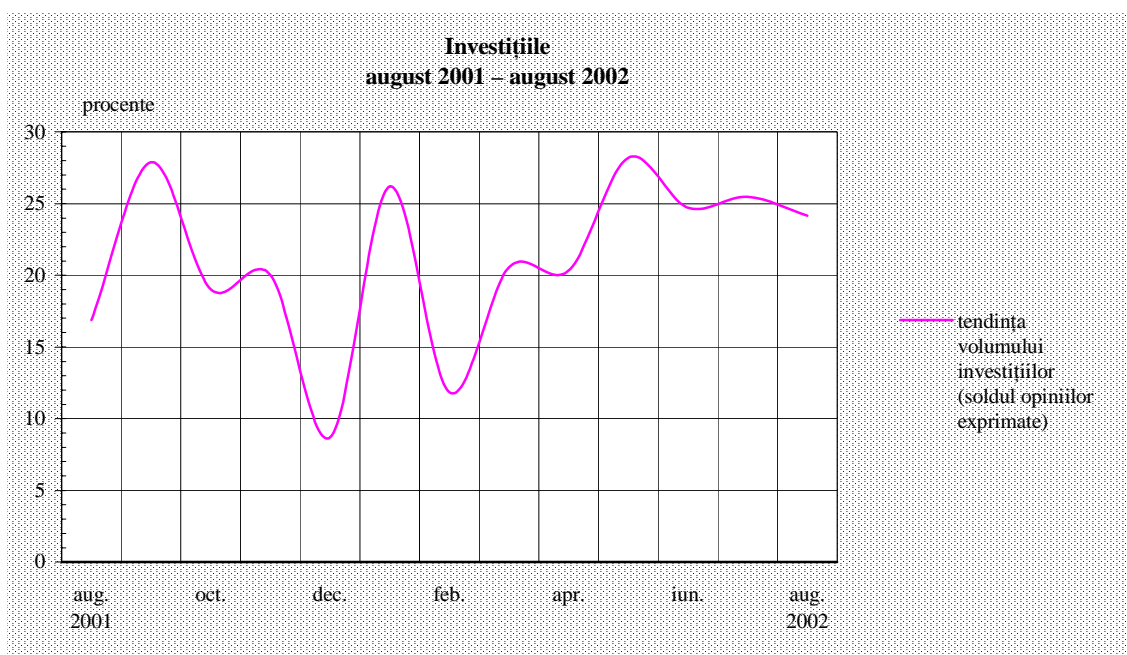
Aprecierile legate de evoluția mediului investițional sunt în continuare pozitive, dar se menține ponderea majoritară a celor sceptici (circa 61 la sută dintre operatorii economici chestionați), care nu prevăd evoluții semnificative în activitatea de investiții.

Participanții la sondaj apreciază că procesul investițional va continua și în luna august, fără a se înregistra modificări esențiale față de evoluțiile înregistrate în luna precedentă. Procentajul celor care estimează o evoluție favorabilă a volumului investițiilor se va situa în continuare în jurul nivelului de 31 la sută, iar numărul respondenților care apreciază că investițiile vor scădea s-a diminuat cu mai puțin de un punct procentual.

Pe ansamblul sectorului de producție industrială, aprecierile asupra evoluției investițiilor evidențiază un procent de 31 la sută al celor care anticipează că există resurse pentru relansarea activității de investiții. Astfel de estimări provin de la operatorii economici din ramuri cum sunt: industria de mașini și echipamente, industria extractivă, industria de mijloace de transport, industria materialelor de construcții, chimie și fibre sintetice și o parte a celor din industria metalurgică și industria poligrafică.

Similar lunii precedente, circa 6 la sută dintre participanții la sondaj semnalează persistența lipsei de interes pentru investiții. Ramurile în care estimările au fost mai puțin favorabile (agenții economici apreciind că volumul investițiilor va înregistra un recul comparativ cu luna iulie) sunt: activitatea de construcții, industria alimentară, industria de mașini și echipamente și industria chimică.

Ritmul investițiilor este în continuare lent

Evoluția ratei profitabilității se menține pe un trend pozitiv

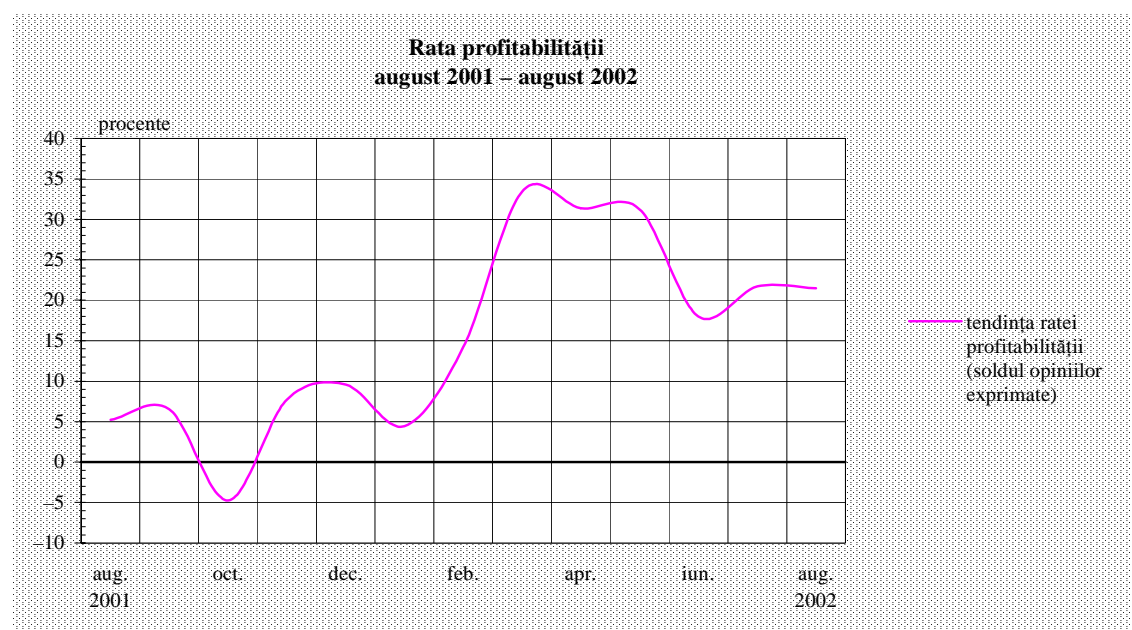
Profitabilitate

În luna august evoluția pozitivă a ratei profitabilității se menține, cu toate că și în această privință se prefigurează o încetinire a ritmului. Comparativ cu luna precedentă, procentajul respondenților care estimează o creștere a profitabilității s-a redus cu 7,5 puncte procentuale (de la 36,5 la 29 la sută), continuând însă să fie superior (cu peste 21 de puncte procentuale) celui al agenților economici care se așteaptă la rezultate mai slabe (7,5 la sută, față de 14,8 la sută în luna iulie).

O creștere a profitabilității se anticipează în industria metalurgică (aproape 62 la sută dintre opinii), industria chimică și activitatea de construcții (circa 43 la sută), industria extractivă (27 la sută), industria de prelucrare a lemnului și industria mobilei (25 la sută) și industria ușoară (24 la sută).

Conform aprecierilor agenților economici, profitabilitatea se va reduce în industria electronică și cea de mecanică fină (67 la sută dintre opinii), industria chimică (26 la sută) și în industria alimentară (14 la sută).

Pentru aproape 60 la sută dintre cei chestionați, finalizarea lucrărilor de modernizare și re tehnologizare, precum și preocuparea pentru creșterea productivității muncii și pentru reducerea costurilor vor conduce la menținerea nivelului actual de rentabilitate

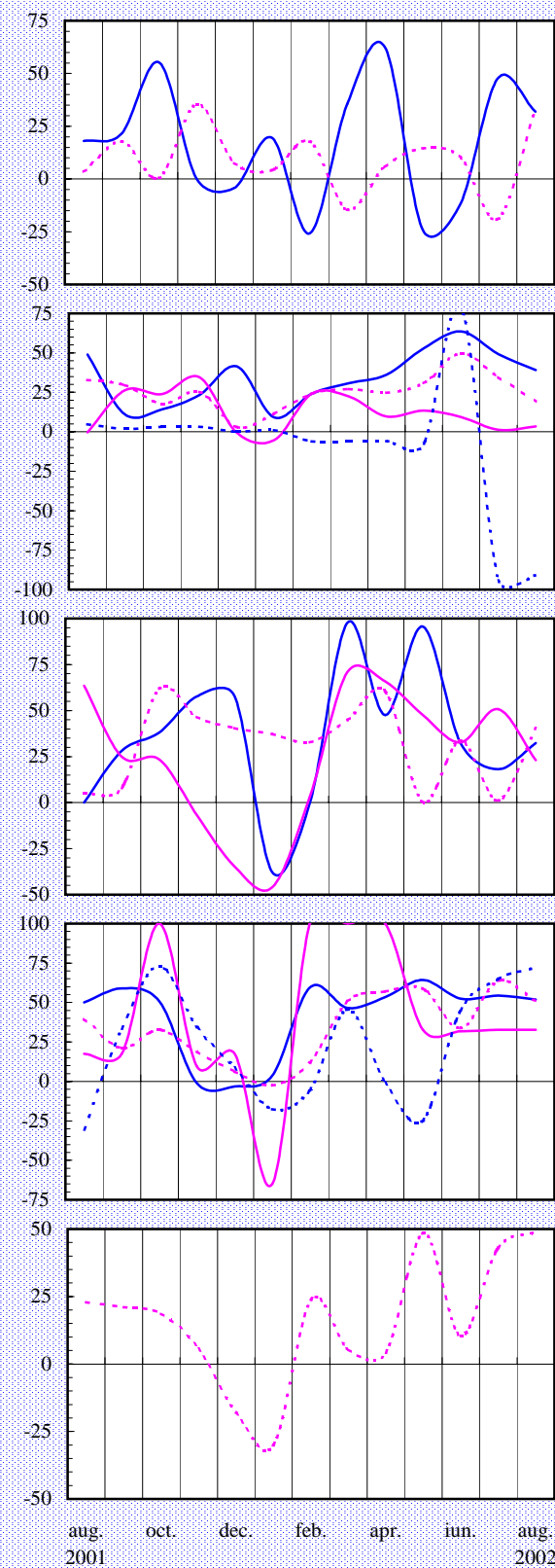

Rata profitabilității își menține trendul pozitiv

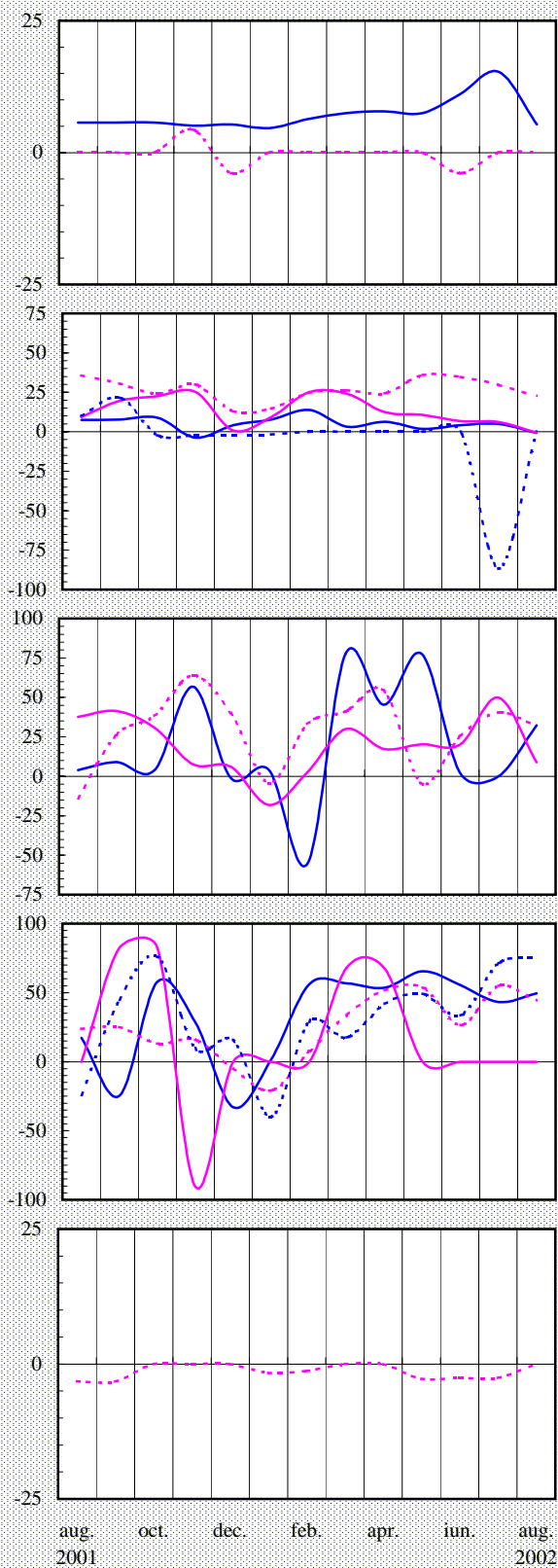
Evaluarea volumului comenzilor totale

Evaluarea volumului comenzilor pentru export

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

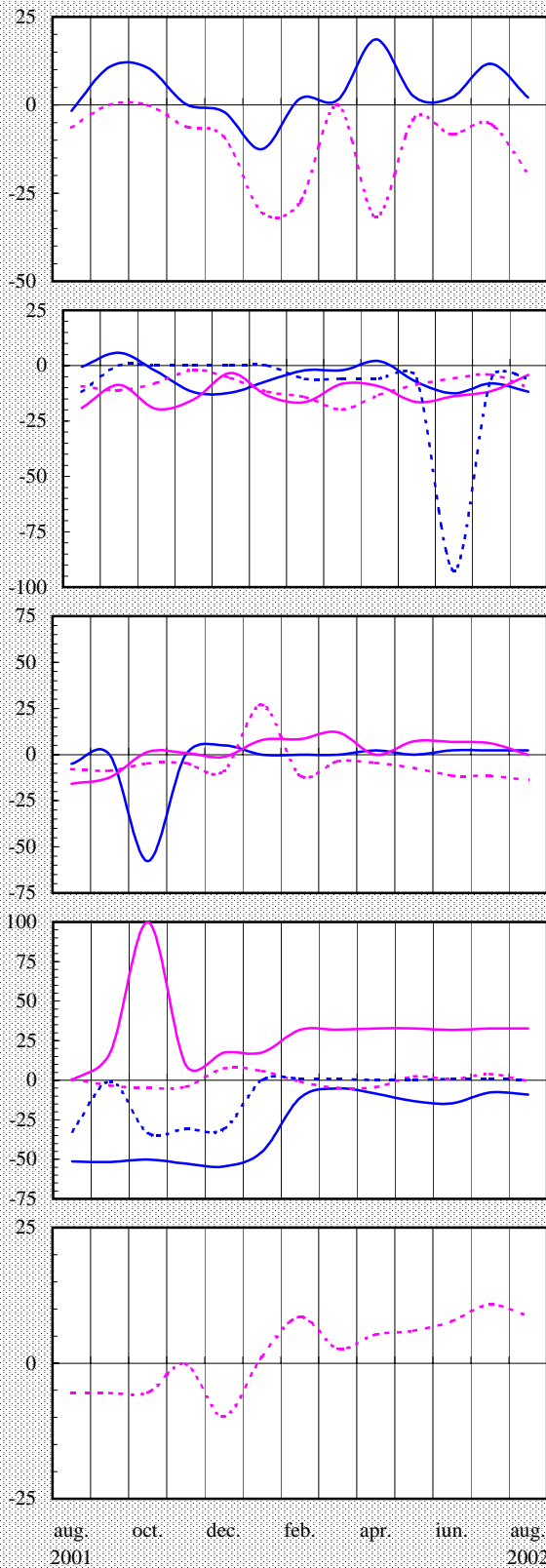

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

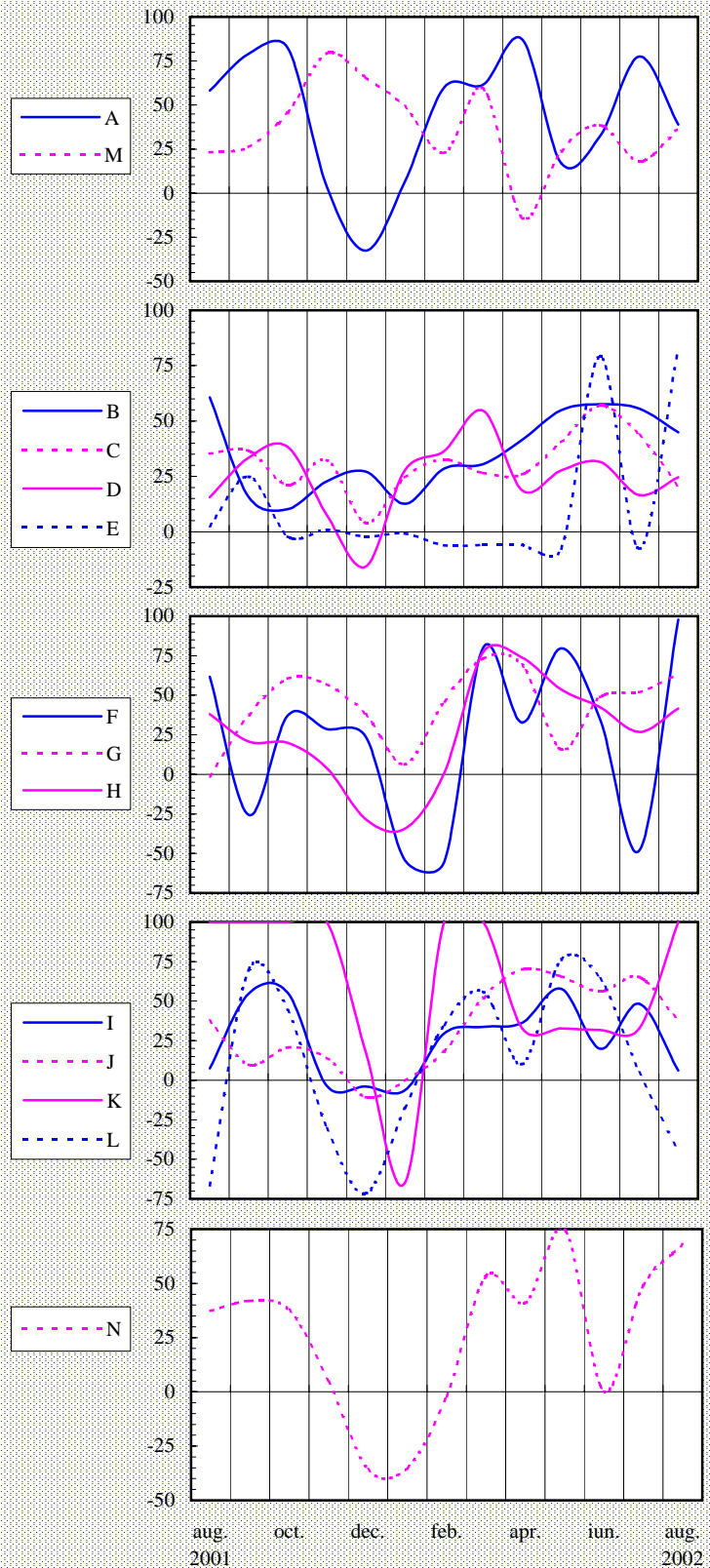
Evaluarea stocurilor de materii prime

Tendința preconizată a producției

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

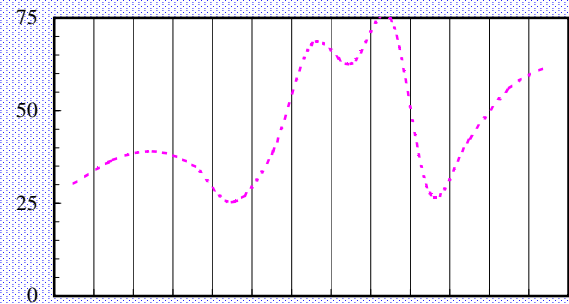
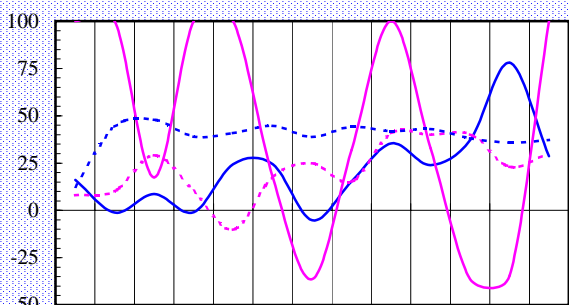
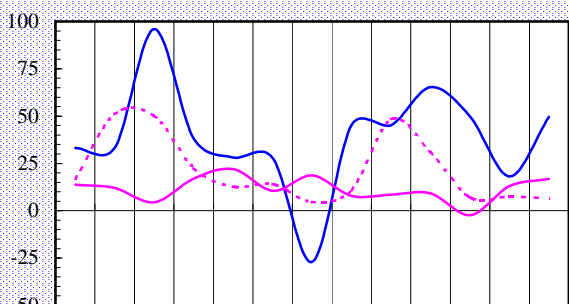
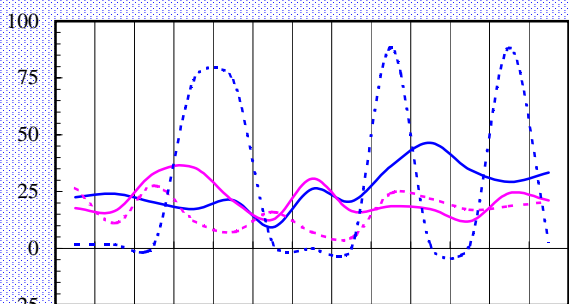
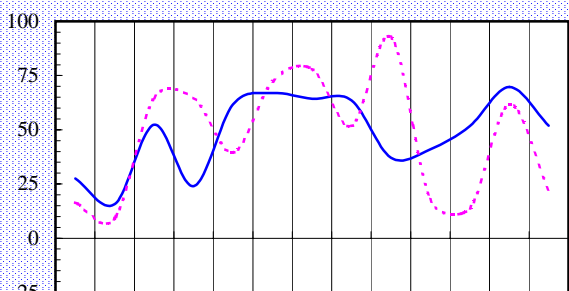

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Tendința prețurilor de desfacere

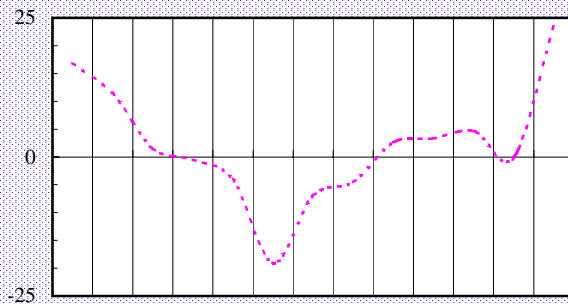
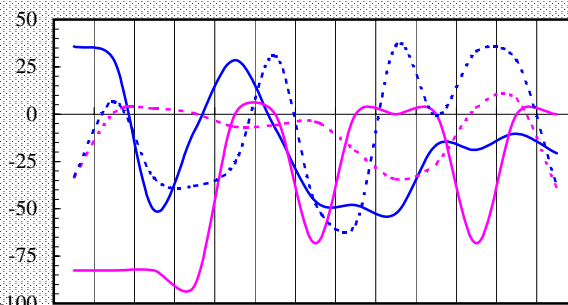
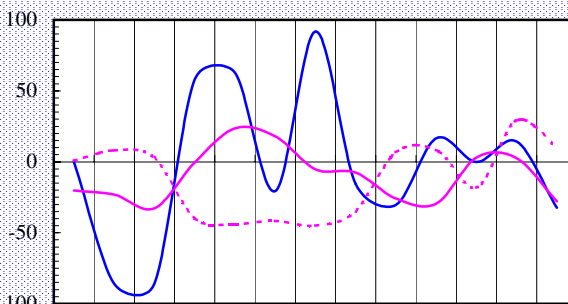
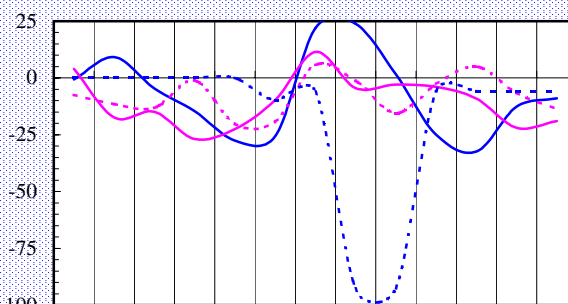
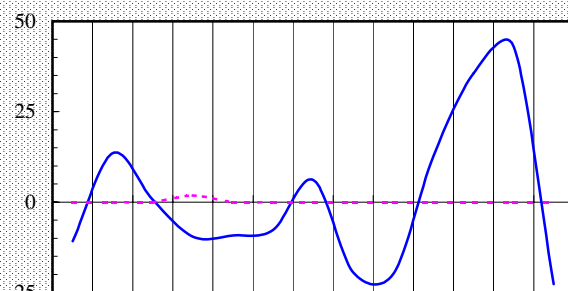
Evaluarea stocurilor de produse finite

(soldul opiniilor exprimate - %)

aug. 2001   oct.   dec.   feb.   apr.   iun.   aug. 2002

(soldul opiniilor exprimate - %)

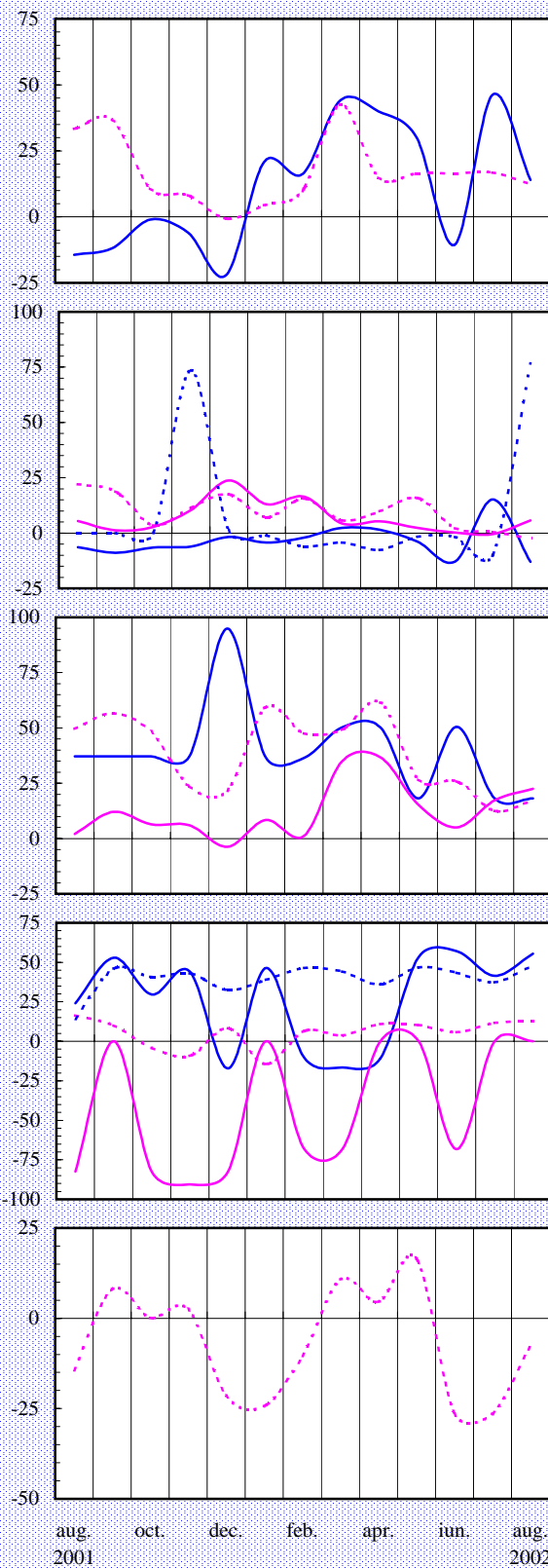
aug. 2001   oct.   dec.   feb.   apr.   iun.   aug. 2002

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

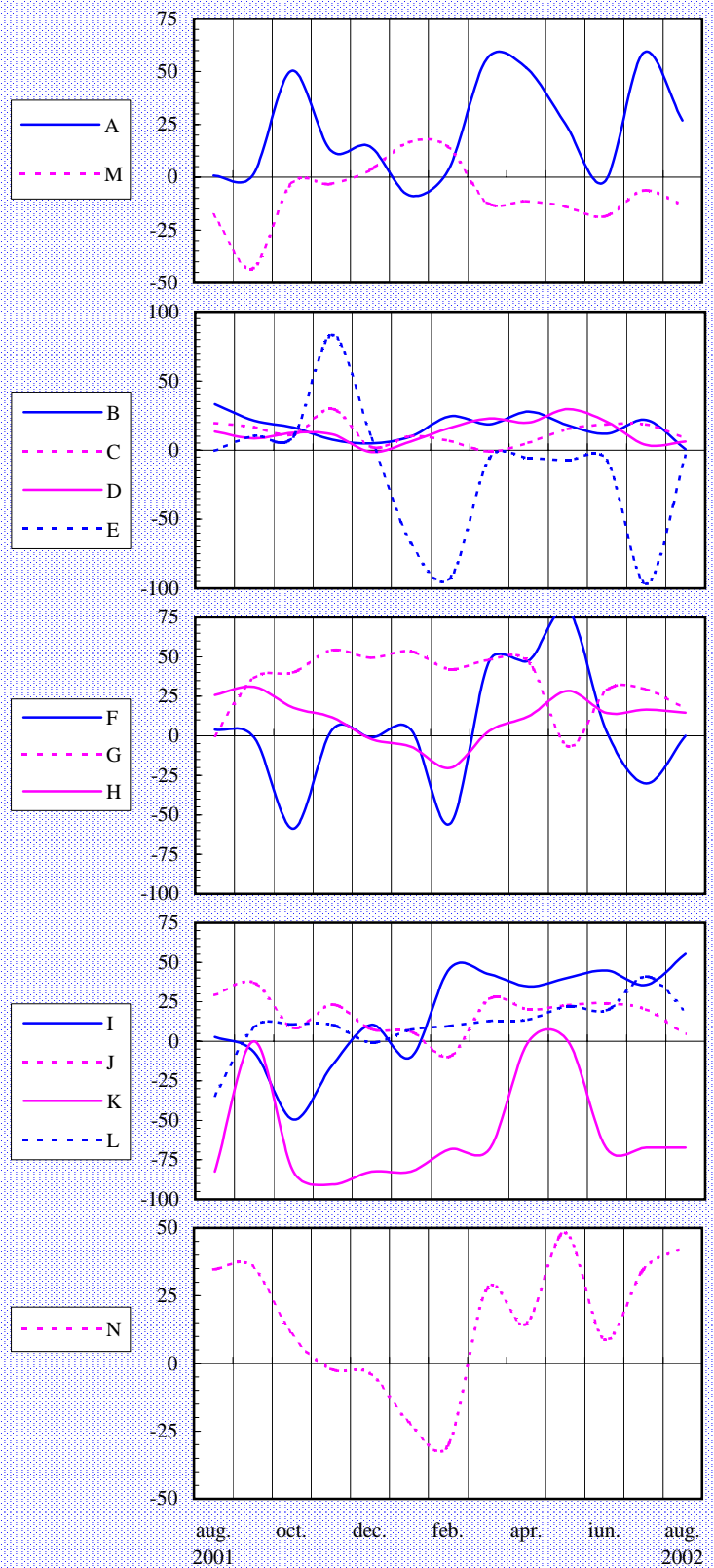
Evaluarea investițiilor

Evaluarea ratei profitabilității

(soldul opiniilor exprimate - %)

(soldul opiniilor exprimate - %)

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Precizări metodologice

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

A - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;

B - alimentară și băuturi; produse din tutun;

C - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;

D - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;

E - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;

F - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;

G - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;

H - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;

I - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;

J - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;

K - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;

L - mijloace de transport;

M - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;

N - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

N o t ă

*Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 15 august 2002.
Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale
a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de
Direcția Studii și Publicații, tel. 01/312.43.75, fax 01/314.97.52.
Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări
este permisă numai cu indicarea sursei.*

internet: <http://www.bnro.ro>

ISSN 1453 – 8989